

Muzee Scheveningen (Neptunusstraat 92, 2586 GT Den Haag, tel. 070-3500830, www.muzee.nl)

heeft de organisatie van de volgende malacologische activiteiten in de hand:

Van zaterdag 23 januari t/m zondag 6 juni 2010:

Tentoonstelling 'Schelpenstudies' van kunstenaar en natuurliefhebber Willem Labeij.

Een deel van zijn werk is al eerder te zien geweest in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, op deze vervolgtentoonstelling wordt daarbij spectaculair nieuw, vooral fotografisch, werk geëxposeerd.

Zaterdag 17 en zondag 18 april 2010:

Internationale Schelpenbeurs en Symposium (i.s.m. de NMV).

Deze beurs is een vervolg op de schelpenbeurzen die in Rotterdam en later in Eindhoven hebben plaatsgevonden.

Het is een omvangrijk geheel van presentaties, lezingen en een internationale schelpenmarkt.

Een gemengde populatie van de Grote en Vale clausilia in Monnickendam

Henk K. Mienis

A mixed population of two clausilid species near Monnickendam

During fieldwork carried out in the wake of the "Atlasproject of Dutch Molluscs" a mixed population of two clausilid species: *Alinda biplicata* and *Clausilia bidentata*, was found on the property of a former sawmill and wooden shoe factory in Monnickendam. *Clausilia bidentata* has to be considered a very rare species in that part of North-Holland, the Netherlands.

Tijdens veldwerk uitgevoerd in het kader van het "Atlasproject Nederlandse Mollusken" werd op 16 september 2009 een bezoek gebracht aan een voormalige houtzagerij annex klompenmakerij aan de Kloosterdijk, net ten westen van de N247 in Monnickendam, gemeente Waterland, Noord-Holland (Amersfoort coördinaten: 130815/497548). Het terrein lag er geheel verlaten. Er was een gaashek aangelegd tussen de woning en de opslagloods aan de westkant van het terrein, en het gebied waar boomstammen en gezaagde planken in de openlucht bewaard werden.

Veel stukken boomstam en losse planken laggen nog her-en-der op dit voormalige opslagterrein en daartussen groeiden heel welig allerlei wilde planten. Ofschoon het terrein met een roestige slagboom was afgesloten, kon ik de neiging niet weerstaan om het gebied vluchtig op slakken te onderzoeken.

Ondanks de droogte, het had al geruime tijd niet meer geregend, was het bij het omdraaien van de eerste plank meteen raak: grote aantallen *Clausilia*'s hadden zich aan de onderzijde van de plank gehecht. Gezien de verschillen in grootte van de volwassen huisjes had ik te maken met twee soorten, die ter plaatse direct herkend werden als behorende tot respectievelijk de Grote clausilia *Alinda biplicata* (Montagu, 1803) en de Vale clausilia *Clausilia bidentata* (Ström, 1765). Beide soorten werden heel algemeen over het gehele terrein aangetroffen.

De Grote clausilia is een vrij algemene soort langs de kust van het IJsselmeer. Ook bij Monnickendam, waar dit deel van het IJsselmeer Gouwzee wordt genoemd, komt zij hier en daar vooral onder de opslag van vlier en wilg voor. De voormalige houtzagerij en klompenmakerij ligt ingeklemd tussen de Kloosterdijk en de Purmer Ee, die via het Monnickendammergat in verbinding staat met de Gouwzee. Zodoende kon de Grote clausilia daar verwacht worden.

Wat betreft de Vale clausilia is dat beslist niet het geval. Slechts twee vindplaatsen van *Clausilia bidentata* zijn bekend uit dat deel van Noord-Holland. Op de voorlopige verspreidingskaart van die soort op de website van het "Atlasproject Nederlandse Mollusken"

(www.anemoon.org/ann/voorlopige-kaarten/) staat een groene stip, dat wil zeggen een vindplaats van na 1990 (!) afgebeeld op het punt waar de dijk naar Marken aansluit op de Zeedijk bij polder De Nes ten noorden van Uitdam. Onlangs is deze soort ook aangetroffen op het Fort aan de Middenweg in de Beemster (Mienis, 2007). Zo goed als zeker bestaat er echter geen enkel verband tussen deze drie lokaliteiten. Het ligt meer in de lijn der verwachting dat de Vale clausilia in Monnickendam is terechtgekomen met boomstammen, die verwerkt werden in de houtzagerij en klompenmakerij.

Door de grote droogte werden naast de twee *Clausilia*'s slechts vijf andere landslakken aangetroffen: de Glanzende agaathoren *Cochlicopa lubrica* (Müller, 1774), de Fraaie jachthorenslak *Vallonia pulchella* (Müller, 1774), het Boerenknoopje *Discus rotundatus* (Müller, 1774), de Grofgeribde grasslak *Candidula intersepta* (Poiret, 1801) en de Segrijnslak *Cornu aspersum* (Müller, 1774). De droogte was ongetwijfeld ook de oorzaak dat geen enkele naaktslak werd aangetroffen.

Zo goed als zeker komen op het terrein van deze voormalige houtzagerij veel meer soorten voor. Ik raad daarom de liefhebbers van landslakken deze vindplaats nog eens te bezoeken en dan onder wat gunstiger, dat wil zeggen wat vochtiger, omstandigheden. Stel zo'n bezoek echter niet te lang uit, want deze locatie zal ongetwijfeld binnen niet te lange tijd voor een ander doel in gebruik worden genomen.

Geraadpleegde literatuur

MIENIS, H.K. (2007): Een voorlopig overzicht van de land- en zoetwater mollusken van het "Fort aan de Middenweg" in de Beemster, Noord-Holland. – *De Kreukel*, 43 (5): 67-70.

Adres van de schrijver: National Collections of Natural History, Dept. Zoology, Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel, en National Natural History Collections, Berman Building, Hebrew University of Jerusalem, IL-91904 Jerusalem, Israel. E-mail: mienis@netzer.org.il